

Handläggare
Henrik Elmefur
Telefon: 08-508 29660

Kommunstyrelsen

Förändrad organisation för mottagandet av ensamkommande barn

Stadsledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Socialnämnden ska från och med 2015 ansvara för mottagandet av ensamkommande barn från det att de ankommer till staden till dess att de av Migrationsverket anvisas och flyttar till kommun.
2. Överförmyndarnämnden ska från och med 2015 ansvara för ett centralt stöd för rekrytering av särskilt förordnade vårdnadshavare, för samordning av information och utbildning, samt för att betala ut ersättning till särskilt förordnade vårdnadshavare för barn folkbokförda i Stockholms stad.
3. Ersättningen till särskilt förordnade vårdnadshavare ska från och med 2015 motsvara den ersättning som utgår till gode män för ensamkommande barn under asylprövningstiden. Motsvarande ersättning ska även utgå till en god man som av särskilda skäl kvarstår som ansvarig för barnet efter att uppehållstillstånd beviljats. För det fall att uppdraget delas på två personer ska 2/3 av ersättningen utgå till den person som ges ansvar för vårdnaden av barnet och 1/3 av ersättningen utgå till den person som ges ansvar för att förvalta barnens medel. En särskilt förordnad vårdnadshavare som samtidigt är familjehemsförälder, och får ersättning från socialtjänsten för detta, ska inte omfattas av detta beslut då dessa även fortsättningsvis ersätts enligt den ordning som etablerats för det ändamålet.

Sammanfattning

Ökad kvalitet genom ett samlat mottagande under socialnämnden

Stadsledningskontoret föreslår att socialnämnden övertar ansvaret från stadsdelsnämnderna för mottagandet av ensamkommande barn i ankomstfasen, dvs. från att de ankommer till staden till dess att de av Migrationsverket anvisas och flyttar till kommun. Den situation som råder idag, med stora skillnader i mottagandet där merparten av stadsdelsnämnderna tar emot få barn, ger upphov till svårigheter att planera för och tillsätta resurser för en bra och effektiv mottagning. Genom att samla ansvaret hos socialnämnden bedöms förutsättningarna förbättras för ett effektivt mottagande och ett systematiskt kvalitetsarbete.

Genom förslaget om en samlat mottagning under socialnämnden kan en finansieringsmodell utformas som är stabil i förhållande till de förändringar som kan uppstå i mottagandet. Finansieringen av socialnämndens utökade åtagande sker genom att 2,3 miljoner kronor tillförs socialnämndens anslag från och med 2015. Genom att tillföra dessa medel bedöms nämnden ges goda förutsättningar att genomföra de utredningar som krävs, ordna boende, samverka med Migrationsverket och anvisningskommunen samt genomföra ett löpande arbete med uppföljning och kvalitetsutveckling. Samtidigt upphör den särskilda finansieringen av Kungsholmens stadsdelsnämnds mottagande av ensamkommande barn vilket innebär att förslaget inte ger upphov till ökade kostnader för staden som helhet.

Förbättrade förutsättningar för rekrytering av särskilt förordnade vårdnadshavare genom ett förstärkt stöd från överförmyndarnämnden

Stadsledningskontoret föreslår att överförmyndarnämnden ges ansvar för ett centralt stöd för rekrytering av särskilt förordnade vårdnadshavare. Detta ansvar omfattar att upprätta en lista av personer som är villiga, och kan bedömas lämpliga, att åta sig uppdrag som särskilt förordnade vårdnadshavare samt att aktivt verka för att få lämpliga personer, i en omfattning som motsvarar behoven, att ingå i denna lista.

Överförmyndaren bör vidare ges ansvar för att samordna arbetet med information och utbildning av de särskilt förordnade vårdnadshavarna. I detta arbete behöver socialnämnden, i samarbete med stadsdelsnämnderna, medverka genom ett ansvar i den delen av uppdraget som rör vårdnaden av barnen.

Överförmyndarnämnden ska även fortsättningsvis ansvara för att särskilt förordnade vårdnadshavare ges ersättning för sitt arbete. Enligt stadsledningskontorets mening behöver dock ersättningen höjas för att det ska bli möjligt att rekrytera lämpliga personer till uppdraget i den omfattning som krävs. Den ersättning som ska utgå för uppdraget som särskilt förordnad vårdnadshavare bör motsvara den ersättning som utgår för uppdraget som god man för ensamkommande barn vilket innebär en ersättningsnivå om 2 100 kronor per månad.

Genom att stärka det centrala stödet på detta sätt bedöms förutsättningarna förbättras väsentligt för stadsdelsnämndernas arbete med att rekrytera, och till tingsrätten väcka talan om, lämpliga personer för uppdrag som särskilt förordnade vårdnadshavare. Förslaget innebär att överförmyndarens anslag behöver tillföras 7,8 miljoner kronor att användas för att ersätta de särskilt förordnade vårdnadshavarna samt för att administrera de uppgifter som läggs på nämnden. Finansieringen av överförmyndarens arbete i dessa delar bör utgå från principen om att medel medföljer överföringen av ansvar från socialnämnden och stadsdelsnämnderna. Socialnämndens anslag minskas därför med 0,6 miljoner kronor. För stadsdelsnämndernas del minskas utbetalningarna av schablonersättning för flyktingmottagande till stadsdelsnämnderna från 82 900 kronor till 72 600 kronor per flyktingbarn vilket bedöms innebära att sammantaget ca 7,2 miljoner kronor frigörs att tillföras överförmyndarnämndens anslag.

Bakgrund

I budgeten för 2014 beslutades att kommunstyrelsen i samråd med socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna ska utreda förutsättningarna för att utveckla en mer ändamålsenlig organisering av det arbete som genomförs till stöd för ensamkommande barn i samband med att de ankommer till staden. Inom ramen för denna utredning har även en problematik som rör organiseringen av arbetet med att rekrytera särskilt förordnade vårdnadshavare för ensamkommande barn uppmärksamats. Mot denna bakgrund omfattar denna utredning även frågan om hur stadens arbete med de särskilt förordnade vårdnadshavarna kan utvecklas.

I utredningsarbetet har möten hållits med representanter för arbetsmarknadsförvaltningen, socialförvaltningen och Kungsholmens stadsdelsförvaltning för att kartlägga arbetet med målgruppen samt de möjligheter som finns att utveckla detta

arbete. Möten har även hållits med överförmyndaren samt Norrmalms och Rinkeby-Kistas stadsdelsförvaltningar för att fördjupa bilden av hur arbetet med ensamkommande barn är utformat.

Ärendet

I det följande görs en genomgång av stadens arbete med ensamkommande barn med särskilt fokus på arbetet i ankomstfasen samt på arbetet med att rekrytera särskilt förordnade vårdnadshavare. Avslutningsvis redovisas de förslag på åtgärder som stadsledningskontoret anses motiverade med anledning av de brister och utvecklingsmöjligheter som uppmärksammats.

Kommunens ansvar för ensamkommande barn

I lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) finns bestämmelser om sysselsättning för, och bistånd till, vissa utlänningar som befinner sig i Sverige. 2006 infördes särskilda bestämmelser om mottagande av ensamkommande barn. Enligt bestämmelserna ska de barn som är under 18 år och som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare, anses som ensamkommande barn och omfattas av särskilda bestämmelser.

Migrationsverket har det övergripande ansvaret för mottagande av ensamkommande barn samtidigt som det faktiska mottagandet av barnen ska ske i kommunerna. Det åligger Migrationsverket att träffa överenskommelser med kommuner om mottagande av asylsökande ensamkommande barn. För Stockholms stad gäller att överenskommelse slutits med Migrationsverket om mottagande av ensamkommande barn för asylprövningstiden och för tiden efter att uppehållstillstånd beviljats. Överenskommelsen omfattar att tillhandahålla 57 platser för barn i asylprövningsfasen och 70 platser för barn med uppehållstillstånd.

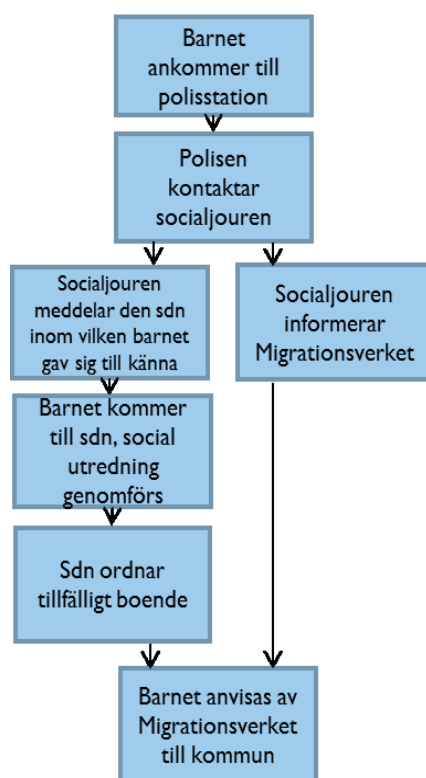
Stadens stadsdelsnämnder ansvarar för mottagandet av ensamkommande barn

När ett ensamkommande asylsökande barn anländer till Sverige erbjuds barnet ett tillfälligt boende i den kommun där barnet först kommer i kontakt med en svensk myndighet. Kommunen blir då ankomstkommun och ansvarar bland annat för att ordna boende i avvaktan på att Migrationsverket anvisar barnet vidare till en anvisningskommun. För Stockholms stad gäller idag, enligt

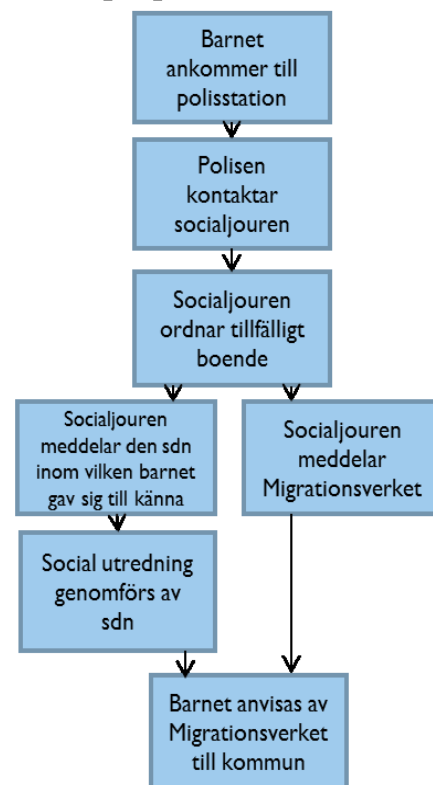
stadens riktlinjer för ärendeansvar, att när ett ensamkommande barn ger sig till känna i en stadsdel där barnet vistas, ligger ansvaret på berörd stadsdelsnämnd.

Följande bild illustrerar arbetsprocessen för mottagandet av ensamkommande barn i ankomstfasen, dvs. från det att de ankommer till staden till dess att Migrationsverket anvisar dem till kommun. Beskrivningen utgörs av en vanligt förekommande arbetsprocess, dels för mottagning under kontorstid, dels för mottagning efter kontorstid. Avvikelse från denna förekommer, exempelvis kan situationen uppstå att barn direkt ger sig till känna vid stadsdelsnämnden.

Figur, arbetsprocessen för mottagning under kontorstid

Figur, arbetsprocessen för mottagning efter kontorstid

I stort sett samtliga ankomstbarn kommer till stadsdelsnämnden via socialjournen. När ett barn söker asyl hos polismyndigheten kontaktas socialjournen som informerar stadsdelsnämnden om att barnet kommit. Socialjournen ansvarar vidare för att informera Migrationsverkets anvisningssamordnare. I stadsdelsnämndens ansvar ligger att inleda social utredning och fatta beslut om tillfällig placering. Utredningen ska avgränsas till den akuta situationen och barnets primära skyddsbehov.

Migrationsverket anvisar en kommun att ta över ansvaret

Så snart som möjligt efter barnets ankomst ska Migrationsverket anvisa en kommun att ta över ansvaret för boende och omsorg under den tid ansökan om asyl prövas och även därefter för dem som beviljas uppehållstillstånd. Migrationsverket anvisar i första hand en kommun till vilket det ensamkommande barnet har en anknytning vilket till exempel kan vara att släktingar bor i kommunen. Saknas anknytning till en kommun anvisar Migrationsverket istället en kommun som har en överenskommelse om mottagande och som har en tillgänglig och ledig plats. Genom nya regler från 1 januari 2014 kan Migrationsverket, utan att behöva ha särskilda skäl därtill, även anvisa till kommuner som inte har en överenskommelse, vilket innebär att samtliga kommuner i landet blir aktuella för anvisning. Lagändringen har vidare inneburit att Migrationsverket även anvisar barn direkt till ankomststadsdelen där barnet vistas. Vid anvisning till Stockholms stad gäller att den stadsdelsnämnd där boendet är beläget ges ansvaret för den fortsatta handläggningen. Socialnämndens enhet för familje- och ungdomsinsatser är utförare av anvisningsboendena inom Stockholms stad.

Migrationsverkets anvisning sker vanligtvis inom två till tre dagar efter barnets ankomst. Enligt Migrationsverkets tidigare rutiner har gällt att vid brist på platser i anvisningskommuner får ankomstkommunen ett besked om att anvisning inte kommer att ske. För Stockholms stad har gällt att om ingen anvisning kan ske så har ankomststadsdelen det fortsatta ansvaret för barnet. Enligt överenskommelse med Migrationsverket har stadsdelsnämnderna uppmanats att vid denna situation begära att barnet blir anvisat till stadsdelsnämnden vilket bland annat inneburit att möjlighet ges att återsöka medel för sådana kostnader som kan uppstå hos en anvisningskommun. De nya bestämmelserna, som innebär att ensamkommande barn även kan anvisas till kommuner utan överenskommelse, bör dock innebära att barn inte längre ska behöva bli kvar i ankomststadsdelen på grund av att anvisning inte kan ske. I denna del behöver dock istället risken uppmärksammas för att barn som anvisas till kommun utan överenskommelse om mottagande kan bli kvar en längre tid hos ankomstkommunen då en kommun utan överenskommelse kan ta längre tid på sig för att ordna boende än vad som är fallet för de kommuner som har planerat och förberett mottagandet.

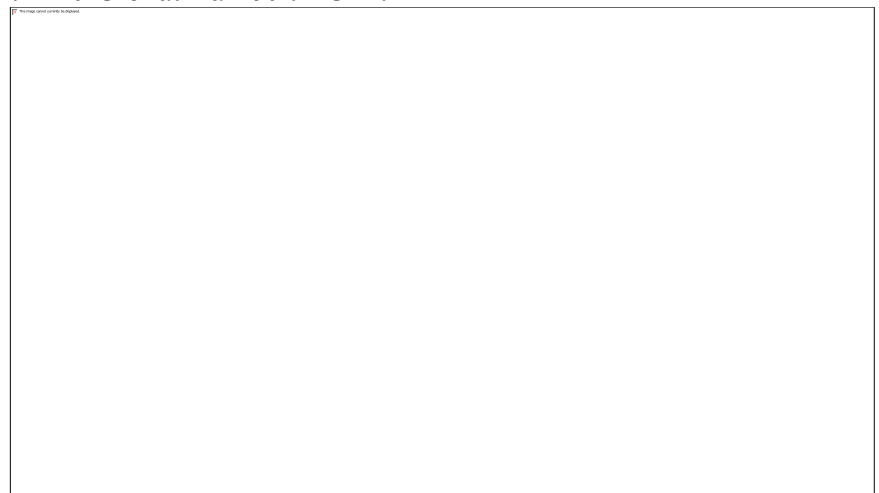
Kostnader för handläggning kan inte återsökas

I förordningen (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. regleras kommuners och landstings rätt till ersättning för vissa kostnader för asylsökande och vissa andra utlänningar. Genomgången av ersättningsystemet visar att det är komplext och innehåller såväl ersättningar för prestation (överenskommelser), för faktiska kostnader som återsöks från Migrationsverket samt schablonersättningar vilka utgår från mottagandets omfattning. (En sammanställning av de ersättningar som kan utgå redovisas i bilaga.)

För ankomstfasen i mottagandet av ensamkommande barn gäller att det inte utgår någon ersättning för handläggningskostnader. Kungsholmens stadsdelsnämnd har, med anledning av ett stort mottagande av barn i denna fas, tillförts 2,3 miljoner kronor i samband med avstämningssärendet för 2013 och för 2014. Den finansieringsproblematik som följer av att ersättning inte kan sökas från Migrationsverket för handläggningskostnader utgör ett viktigt skäl till att frågan om organisering, och finansiering, av stödet till ensamkommande barn behöver utredas.

Väsentliga skillnader i mottagandets omfattning

Antalet ensamkommande barn och unga som kommer till Sverige och söker asyl har stadigt ökat under de senaste åren. För Stockholms del gäller att ökningen har varit stor, stadens totala antal nytilkomna ensamkommande barn har under perioden 2006 till 2013 ökat från 60 till 344.

Under 2013 mottogs 65 ensamkommande barn genom anvisning till platser enligt överenskommelsen mellan Länsstyrelsen och staden medan 98 barn anvisades utifrån en anknytning till personer boende i staden.

Stockholms stad har också fått ta ett stort och ökande ansvar för barn som först ger sig till känna i staden (ankomst). Under 2010 uppgick denna grupp till 26 barn, 2013 till 181 barn. I följande tabell redovisas fördelningen mellan stadsdelsnämnderna avseende ansvaret för dessa barn.

Stadsdelsnämnd	Ankomstbarn
Kungsholmen	91
Södermalm	31
Norrmalm	27
Hägersten-Liljeholmen	14
Farsta	5
Rinkeby-Kista	3
Spånga-Tensta	3
Östermalm	2
Enskede-Årsta-Vantör	2
Skärholmen	1
Hässelby-Vällingby	0
Bromma	0
Skarpnäck	0
Älvsjö	0
Utan registrering stadsdelsnämnd	2
Totalt	181

Som framgår av tabellen varierar mottagandets omfattning kraftigt mellan stadsdelsnämnderna. Kungsholmen tog 2013 emot mer än hälften av stadens ankomstbarn samtidigt som tio av stadens stadsdelsnämnder vardera tog emot fem barn eller färre.

Av de diskussioner som hållits med medarbetare vid stadsdelsnämnderna inom ramen för utredningsarbetet framgår att de stora skillnaderna i mottagandet kan ge upphov till problem. Som redogjorts för i avsnittet om de statliga ersättningarna så kan ersättning för handläggningskostnader inte återsökas från Migrationsverket vilket innebär en ekonomisk belastning för stadsdelsnämnder med ett större mottagande och därmed en risk för att tillräckliga resurser inte avsätts för ändamålet. För de nämnder som tar emot få barn kan svårigheter uppstå vad gäller att planera för mottagandet och för att upprätthålla effektiva och för barnen ändamålsenliga rutiner. Sammantaget kan bedömningen göras att denna finansieringsproblematik, tillsammans med ett ojämnt mottagande som dessutom är svårt att förutse och planera för, ger upphov till risker utifrån såväl ett effektivitets- som ett kvalitetsperspektiv.

Stadens arbete med att utse särskilt förordnade vårdnadshavare behöver utvecklas

Enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn, ska överförmyndaren förordna en god man för ensamkommande barn och ungdomar under 18 år som vistas i landet och saknar vårdnadshavare eller annan ställföreträdare. Den gode mannen är i föräldrarnas ställe och i juridisk bemärkelse vårdnadshavare för barnet under asyltiden.

När det ensamkommande barnet beviljas uppehållstillstånd ska den gode mannen ersättas av en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare. Den särskilt förordnade vårdnadshavaren träder in som en ”juridisk förälder” och bestämmer precis som en sådan i alla frågor som rör barnet. Uppdraget som särskilt förordnad vårdnadshavare består av två delar, förmyndare, vilket innebär att förvalta barnets pengar, och vårdnadshavare, vilket innebär ett ansvar för barnets personliga utveckling, hälsa och utbildning. Ansvaret omfattar bland annat att företräda barnet i kontakter med hälso- och sjukvården, skolan och andra myndigheter.

Enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn ska överförmyndaren underrätta socialnämnden om att förutsättningar finns för att väcka talan hos tingsrätten om, eller anmäla behov av, särskilt förordnad vårdnadshavare. Socialnämnden ska därefter väcka sådan talan om inte särskilda skäl talar emot det. Om barnet fyller 18 år inom ett halvår kan den gode mannen i undantagsfall kvarstå tills barnet blivit myndigt. En socialnämnd kan inte frånsäga sig detta ansvar till exempel på grund av svårigheter att hitta lämpliga personer för uppdraget.

För Stockholms stad gäller att det i enlighet med stadens organisering är stadsdelsnämnderna som har att utföra de uppgifter som i lagtexten formuleras som socialnämndens ansvar. När stadsdelsnämnden får kännedom om att det behöver göras en framställning om särskilt förordnad vårdnadshavare till tingsrätten ska en utredning inledas vilken ska utmynna i ett beslutsunderlag.

I föräldrabalken finns bestämmelser om arvode för den del i uppdraget som avser förmyndarskapet och i socialtjänstlagen finns bestämmelser om ersättning till särskilt förordnade vårdnadshavare för barn hos vilka barnet tidigare varit familjehemsplacerat. För förmyndarskapet gäller enligt föräldrabalken att det är överförmyndaren som ska besluta om

ersättning och arvode. Frågan om ersättning till de särskilt förordnade vårdnadshavarnas i den del som avser vårdnaden av barnet är däremot inte reglerad för de vårdnadshavare som inte samtidigt är familjehemsföräldrar. Det utgår inte heller någon statlig ersättning för dessa vårdnadshavare, en problematik som bland annat har uppmärksammats i den statliga utredningen "Översyn av den statliga ersättningen till kommuner för mottagande av ensamkommande barn" (Ds 2011:34). Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) rekommenderar mot denna bakgrund att socialnämnd och överförmyndarnämnd tillsammans löser frågan om ersättning till en särskilt förordnad vårdnadshavare (cirkulär 07:74) utifrån bedömningen att en skälig ersättning är en förutsättning för att kunna rekrytera personer till uppdraget.

För Stockholms stad gäller att när en överflyttning sker av vårdnaden till det familjehem som barnet är placerad hos sedan tidigare betalas ersättning ut enligt "avtal om ersättning efter vårdnadsöverflyttning". När den särskilt förordnade vårdnadshavaren är den tidigare gode mannen, eller annan lämplig person, betalas istället arvode ut. För dessa gäller att det sedan 2005 finns en muntlig överenskommelse mellan socialnämnden och överförmyndarnämnden om att överförmyndarnämnden, förutom den del som rör förvaltning av barnets medel, även kan betala ut ersättning för uppdraget som särskilt förordnad vårdnadshavare i den delen som rör vårdnaden av barnet. Nämnden erhåller en ersättning om 600 tkr från socialnämnden för att täcka kostnaderna för arvodesersättning för uppdraget som vårdnadshavare. Med utgångspunkt från denna överenskommelse betalar överförmyndarnämnden idag ut en samlad ersättning till dessa särskilt förordnade vårdnadshavare som uppgår till ca 630 kronor per månad.

Av en rapport om ensamkommande barn från stadsrevisionen (nr 10, 2013) framgår att det finns brister i arbetet med att tillsätta särskilt förordnade vårdnadshavare. Revisionen har särskilt granskat arbetet vid stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta och Farsta där bland annat tio akter granskats vid vardera nämnd. Resultaten från denna granskning visar att Spånga-Tensta i flertalet fall har ansökt om särskilt förordnad vårdnadshavare medan Farsta stadsdelsnämnd inte i något av de fall som granskats tagit fram en sådan ansökan. Enligt överförmyndarförvaltningen är utfallet för Farsta mer representativt för staden som helhet än utfallet för Spånga-Tensta. Av granskningen framgår vidare att det förekommer att

ensamkommande barn och unga samtidigt har både god man och särskilt förordnad vårdnadshavare, vilket innebär risk för att dubbla arvodeskostnader uppstår.

Av de samråd som hållits inom ramen för detta utredningsarbete har framhållits att den låga ersättningen ger upphov till svårigheter att rekrytera särskilt förordnade vårdnadshavare. Därutöver har framhållits att det otydliga ansvarsförhållandet på området inneburit att ett strukturerat stöd för rekrytering saknas vilket försvårar arbetet med att hitta personer som är lämpliga att ta på sig uppdrag som särskilt förordnad vårdnadshavare.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets förnyelseavdelning. Samråd har hållits med juridiska avdelningen, arbetsmarknadsförvaltningen, socialförvaltningen, överförmyndarförvaltningen samt stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen, Norrmalm och Rinkeby-Kista.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Ökad kvalitet genom ett samlat mottagande under socialnämnden

Stadsledningskontorets bedömning är att en organisering i ankomstfasen, dvs. från det att barnen ankommer till dess att de av Migrationsverket anvisas till kommun, i en samlad mottagning under socialnämnden skulle förbättra förutsättningarna för stadens arbete såväl utifrån ett kvalitets-, effektivitets- som ett finansieringsperspektiv.

För det *första* kan de väsentliga skillnaderna i mottagandets omfattning mellan stadsdelsnämnderna bedömas ge upphov till risker utifrån ett kvalitetsperspektiv. Att ersättning för handläggningskostnader inte kan återsökas från Migrationsverket medför en ekonomisk belastning för stadsdelsnämnder med ett större mottagande och därmed en risk för att tillräckliga resurser inte avsätts för ändamålet. För de stadsdelsnämnder som tar emot få barn, dvs. merparten av stadsdelsnämnderna i Stockholms stad, innebär det faktum att det inte går att förutsäga behoven svårigheter att planera för och tillsätta resurser för en god och effektiv mottagning. Genom att samla ansvaret hos en aktör förbättras också förutsättningar för en samlad uppföljning av verksamheten vilket bör innebära att kvaliteten i mottagandet förbättras.

För det *andra* kan effektivitetsvinster bedömas uppstå då ansvaret för mottagandet av målgruppen avgränsas till en nämnd istället för två nämnder. Idag fördelas de uppgifter som behöver utföras mellan socialjouren, som ligger under socialnämnden, och den stadsdelsnämnd där barnet gav sig till känna. Genom att samla ansvaret hos socialnämnden kan resurser som rör den praktiska samordningen i mottagningsprocessen minskas. Därutöver kan förutsättningarna för ett systematiskt utvecklingsarbete bedömas förbättras till följd av att ett sådant arbete kan genomföras samlat inom en nämnd.

För det *tredje* innebär en organisering i en central mottagningsfunktion att en finansieringsmodell kan utformas som är stabil i förhållande till de förändringar som kan uppstå i mottagandet. En särskild problematik i denna del kommer av att kostnader för handläggning inte kan återsökas från Migrationsverket vilket inneburit att Kungsholmens stadsdelsnämnd, till följd av det omfattande mottagande de fått ansvara för, erhållit särskild finansiering från staden. Omfattningen av mottagandet påverkas dock i hög grad av yttre faktorer som staden inte kan påverka, såsom polisens lokalisering och öppettider, vilket innebär att fördelningen mellan stadsdelsnämndernas kostnader kan komma att förändras framöver. Genom att samla mottagandet i en organisation minimeras behoven av särskilda finansieringslösningar till följd av förändringar i omvärlden som påverkar mottagandets omfattning och fördelningen mellan stadsdelsnämnderna.

Som ett allmänt argument mot att införa en sådan ordning skulle kunna anföras att det bör eftersträvas att ansvaret för de ensamkommande barnen utformas på samma sätt som ansvaret för övriga barn. Stadsledningskontoret anser dock att den ordning som nu råder, med ett ansvar som delas mellan stadsdelsnämnderna, riskerar att leda till väsentliga olikheter i hur dessa barn behandlas sinsemellan. En större enhetlighet i arbetet med de ensamkommande barnen är således snarare att eftersträva än en likformighet mellan behandlingen av dessa barn och övriga barn då mottagandet av ensamkommande barn i ankomstfasen kan bedömas mycket specifik till sin karaktär och tydligt avgränsad i tid.

Den samlade mottagningen under socialnämnden föreslås endast göras ansvarig för barnen till dess att Migrationsverket anvisar dem till kommun. Skulle den situation uppstå att barnet efter

anvisning till annan kommun blir kvar under en period i avvaktan på att den anvisade kommunen tar emot barnet ska det åligga socialnämnden att vidta de insatser, och ge barnen det stöd, som kan krävas under denna period.

För det fall att barnet anvisas till Stockholms stad, eller direkt till en stadsdelsnämnd inom Stockholms stad, hanteras den fortsatta processen på samma sätt som idag. Skulle barnet av någon anledning bli kvar i staden till följd av att anvisning inte kan göras, vilket bedöms osannolikt eftersom ny lagstiftning trätt i kraft med syfte att just förebygga att en sådan situation ska uppstå, bör liksom idag den stadsdelsnämnd där barnet först gav sig till känna bli ansvarig för det fortsatta stödet.

Genom förslaget bedöms effektiviseringsvinster uppnås vilket innebär att förutsättningar skapas för att öka kvaliteten i mottagandet utan att kostnaderna ökar. Socialnämnden behöver mot bakgrund av sitt utökade ansvar finansieras för de delar i mottagandet för vilka kostnader inte kan återsökas från Migrationsverket, dvs. för handläggning, samordning, administration samt uppföljnings- och kvalitetsarbete.

Följande beräkning av resursbehov utgår från ett antagande om att ca 180 barn ankommer till staden. För dessa barn bedöms i normalfallet ca 4 timmar avsättas för den initiala handläggningen (inleda utredning, besluta om placering, ta fram uppdragsbeskrivning till boendet m.m.), ca 4 timmar för besök, kontakter och samordning med det boende där barnet är placerat samt ca 3 timmar för planering och samordning med ankomstkommunen i samband med att anvisning gjorts och barnet ska flytta. Därutöver behöver det beaktas att en del barn kräver en större insats till följd av särskilda behov, t.ex. kan insatser behöva vidtas i samverkan med psykiatri för barn med psykisk ohälsa. Utifrån detta kan bedömningen göras att det stöd som rör handläggning och samordning i det initiala skedet sammantaget kan bedömas uppgå till i genomsnitt ca 2 arbetsdagar per mottaget barn vilket innebär att ca 360 arbetsdagar, dvs. ca 1,6 årsarbetskrafter kan behöva avsättas för detta ändamål.

För behoven av resurser för administration (kontering, återsökning av medel, ekonomiuppföljning mm.) kan dessa bedömas uppgå till ca 8 timmar per barn vilket ger ytterligare 180 arbetsdagar och ett resursbehov om 0,8 årsarbetskrafter. Därutöver tillkommer behov av resurser för styrning, ledning,

uppföljnings- och kvalitetsarbete, vilket kan bedömas uppgå till ca 1 årsarbetskraft, vilket sammantaget innebär att resurser motsvarande 3,5 årsarbetskrafter behöver tillföras socialnämnden.

Kostnaderna för löner och sociala avgifter för dessa 3,5 årsarbetskrafter kan bedömas uppgå till ca 2,0 miljoner kronor. Därutöver kan overheadkostnader om ca 0,3 miljoner kronor bedömas uppkomma, vilket innebär att finansieringen av socialnämndens utökade åtagande sammantaget bör uppgå till 2,3 miljoner kronor. Genom att tillföra dessa resurser bedöms nämnden ges goda förutsättningar att genomföra de utredningar som krävs, samordna arbetet med övriga berörda aktörer samt bedriva ett systematiskt kvalitets- och uppföljningsarbete.

För stadsdelsnämnderna innebär förslaget att de avlastas en arbetsuppgift som de idag ansvarar för och att de resurser som avsätts för denna uppgift således istället kan användas för andra uppgifter. För Kungsholmens stadsdelsnämnd innebär förslaget att det särskilda stöd som utgått om 2,3 miljoner kronor 2013 och 2014 upphör från och med 2015. Tillskottet av resurser till Kungsholmens stadsdelsnämnd har förutom att omfatta det initiala mottagandet, vilket behandlas i detta sammanhang, även omfattat stöd för arbetet med det stora antal ensamkommande barn som blivit kvar under stadsdelsnämndens ansvar till följd av mottagningsstopp hos Migrationsverket. Genom det nya regelverk som Riksdagen beslutat om, som innebär att ensamkommande barn nu även kan anvisas till kommuner utan överenskommelse om mottagande, görs bedömningen att den situation att barn blir kvar hos den stadsdelsnämnd dit barnen ankom på grund av att de inte kunnat anvisas till kommun inte längre kommer att uppstå.

Förbättrade förutsättningar för rekrytering av särskilt förordnade vårdnadshavare genom ett förstärkt stöd från överförmyndarnämnden

Stadsledningskontoret kan konstatera att den ottydlighet i ansvar som råder avseende arbetet med särskilt förordnade vårdnadshavare kan ge upphov till brister i stödet till ensamkommande barn. Som framgått av en revisionsrapport från stadens revisorer (nr 10, 2013) efterlevs exempelvis inte alltid lagens krav om att tillsätta särskilt förordnad vårdnadshavare för ensamkommande barn. Stadsledningskontoret gör bedömningen att dessa brister främst beror på att ett strukturerat stöd för rekrytering saknas samt att den ersättning som idag utgår till de

förordnade vårdnadshavarna ligger på en nivå som ger upphov till svårigheter att rekrytera personer till uppdraget i tillräcklig omfattning.

I det följande görs en genomgång av de arbetsmoment som är väsentliga i arbete med att rekrytera särskilt förordnade vårdnadshavare utifrån frågan hur dessa moment på bästa sätt kan organiseras och utföras.

Stöd för rekrytering av lämpliga personer för uppdraget som särskilt förordnad vårdnadshavare

En förutsättning för att kunna ge barnen ett bra stöd är att det finns lämpliga personer tillgängliga som inom en kort tidsrymd kan åta sig ett uppdrag som särskilt förordnad vårdnadshavare. Det behöver således genomföras ett förarbete till stöd för stadsdelsnämndernas arbete med att rekrytera och till tingsrätten väcka talan om tillsättande av de särskilt förordnade vårdnadshavarna i form av att en aktuell lista finns tillgänglig bestående av personer som är intresserade av, och lämpar sig för, att ta sig an ett sådant uppdrag.

I detta sammanhang bör framhållas att uppdraget som särskilt förordnad vårdnadshavare i väsentliga delar liknar uppdraget som god man för ensamkommande barn, vilka överförmyndarnämnden ansvarar för att rekrytera. Det kan också förutsättas att det i många fall är lämpligt att den gode mannen i samband med att godmanskabet ska ersättas av en särskilt förordnad vårdnadshavare fortsätter sitt arbete med barnet genom att istället ta sig an rollen som särskilt förordnad vårdnadshavare.

Stadsledningskontoret gör mot denna bakgrund bedömningen att det är lämpligt att överförmyndarnämnden ges ett tydligt ansvar för ett sådant centralt stöd för rekrytering av särskilt förordnade vårdnadshavare. Inom ramen för detta ansvar bör vidare ingå att genomföra erforderliga kontroller av de personer som kan bli aktuella för uppdraget. Vid den situation att stadsdelsnämnden behöver stöd i arbetet med att hitta en lämplig förordnad vårdnadshavare ska överförmyndarnämnden lämna förslag på personer som kan passa för uppgiften.

Denna ordning innebär en ambitionshöjning och ett tydliggörande i förhållande till den situation som råder idag där en praxis har utvecklats i denna riktning, dvs. att stadsdelsnämnderna vänder sig till överförmyndarnämnden för att få förslag på möjliga personer för uppdraget. Alternativet att

stadens samtliga stadsdelsnämnder var och en istället ska ansvara för att genomföra ett sådant förberedande arbete kan inte bedömas motiverat varken utifrån ett kvalitets- eller effektivitetsperspektiv. Alternativet att socialnämnden istället ska ges det centrala ansvaret för denna uppgift kan inte heller anses motiverat då detta skulle innebära att parallella organisationer för uppdrag av liknande karaktär och med i huvudsak samma målgrupp skulle skapas, dvs. socialnämnden skulle arbeta med stöd för rekrytering av särskilt förordnade vårdnadshavare och överförmyndarnämnden med rekrytering av gode män.

Underrätta stadsdelsnämnderna om att barnen fått uppehållstillstånd

Enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn ska överförmyndaren underrätta socialnämnden, vilket i Stockholms stads fall avser stadsdelsnämnderna, om att förutsättningar finns för att väcka talan hos tingsrätten om, eller anmäla behov av, särskilt förordnad vårdnadshavare. Av en rapport från stadsrevisionen om ensamkommande barn (nr 10, 2013) framgår att överförmyndarnämnden inte alltid får information från Migrationsverket eller god man om att barnet beviljats uppehållstillstånd. För att överförmyndarnämnden ska kunna utföra sitt uppdrag i denna del är det givetvis nödvändigt att nämnden i ett tidigt skede får denna information direkt från Migrationsverket. Överförmyndarnämnden behöver mot denna bakgrund säkerställa att rutiner utformas som innebär att nämnden skyndsamt får den information som krävs för att uppgiften att underrätta stadsdelsnämnderna ska kunna utföras på ett bra sätt.

Rekrytera samt väcka talan om särskilt förordnad vårdnadshavare

Enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn ska socialnämnden väcka talan hos tingsrätten om, eller anmäla behov av, särskilt förordnad vårdnadshavare om inte särskilda skäl talar emot det. Om barnet fyller 18 år inom ett halvår kan den gode mannen i undantagsfall kvarstå tills barnet blivit myndigt.

Mot bakgrund av stadens organisering i stadsdelsnämnder är det för Stockholm stads del stadsdelsnämnderna som har detta ansvar. Detta innebär att det åligger stadsdelsnämnderna att rekrytera en lämplig person till uppdraget som särskilt förordnad vårdnadshavare för det ensamkommande barnet och till tingsrätten väcka talan om detta. Stadsdelsnämnden ska inleda utredning när den får kännedom om att det behöver göras en

framställa till tingsrätten, en utredning som ska dokumenteras och utmyнна i ett beslutsunderlag. Genom utredningen görs en bedömning av personens förmåga och möjligheter att tillgodose barnets behov.

Av stadsrevisionens rapport (nr 10, 2013) framgår att stadsdelsnämnderna brister i sitt arbete med att rekrytera och till tingsrätten väcka talan om särskilt förordnade vårdnadshavare. Stadsdelsnämnderna behöver således se över sitt arbete i denna del samt åtgärda förekommande brister. Genom ett utvecklat centralt stöd för rekrytering, vilket beskrivs ovan, och arvodering, vilket beskrivs nedan, bedöms förutsättningarna förbättras väsentligt för stadsdelsnämnderna att kunna utföra denna uppgift på ett bra sätt.

Arvodera de särskilt förordnade vårdnadshavarna

Uppdraget som särskilt förordnad vårdnadshavare består av två delar – förmyndare och vårdnadshavare. Arvodet är endast reglerat i lag i den delen som rör förmyndarskapet, dvs. ansvaret för att förvalta barnets pengar. I denna del fastslår föräldrabalken att det är överförmyndaren som ska besluta om ersättning och arvode. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) rekommenderar mot denna bakgrund att socialnämnd och överförmyndarnämnd tillsammans löser frågan om ersättning till den särskilt förordnade vårdnadshavaren (cirkulär 07:74). En skälig ersättning är enligt SKL en förutsättning för att kunna rekrytera lämpliga personer till uppdraget.

För Stockholms stad gäller enligt stadens riktlinjer att när en överflyttning sker av vårdnaden till ett familjehem som barnet är placerad hos sedan tidigare, betalas ersättning ut enligt ”avtal om ersättning efter vårdnadsöverflyttning”. När den särskilt förordnade vårdnadshavaren är den tidigare gode mannen eller annan lämplig person, betalas vidare ersättning ut i form av ett arvode, efter beslut av överförmyndare, för uppdraget som förmyndare. Därutöver har överförmyndaren möjlighet att betala ersättning för uppdraget som vårdnadshavare enligt en överenskommelse med socialnämnden. Överförmyndarnämnden betalar idag ut en samlad ersättning för särskilt förordnade vårdnadshavare som uppgår till ca 630 kronor per månad vilket kan jämföras med ersättningen till gode män för ensamkommande barn under asylprövningstiden som uppgår till 2 100 kronor per månad.

Stadsledningskontoret gör bedömningen att stadsdelsnämndernas arbete med att rekrytera lämpliga vårdnadshavare skulle underlättas väsentligt av att ersättningsnivån anpassas till de krav uppdraget ställer. I avsaknad av lagreglering och nationella riktlinjer har en praxis utvecklats som inneburit att många kommuner valt att besluta om ett arvode som motsvarar arvodet för god man för ensamkommande barn. Stadsledningskontoret anser att denna princip är rimlig. Förslaget är således att ersättningens utformning och omfattning ska motsvara den som gäller för gode män för ensamkommande barn i Stockholms stad vilket innebär att ett arvode om 2 000 kr/månad, kostnadsersättning om 100 kronor/månad samt ersättning för resor om 18,50 kronor per mil ska kunna utgå efter begäran. Både arvodet och kostnadsersättningen utbetalas i form av schabloner vilket innebär att de administrativa kostnaderna för att hantera ersättningarna blir begränsade. Arvodet är utformat för att täcka ca 10 timmars arbete per månad och kostnadsersättningen för att täcka utgifter för telefon, restid m.m.

Vid en jämförelse mellan kommuner kan konstateras att arvodesnivåerna varierar. Som exempel kan nämnas att Tyresö betalar ut en ersättning som uppgår till 1 760 kronor per månad i vårdnadsdelen och 185 kronor i förmyndardelen (5 % av prisbasbeloppet per år), Huddinge en ersättning som kan uppgå till 2 000 kronor per månad i vårdnadsdelen (10 timmar a 200 kronor) och 185 kronor i förmyndardelen (5 % av prisbasbeloppet per år) och Sollentuna en samlad schablonersättning om 2 300 kronor per månad (2 100 kronor i arvode och 200 kronor i kostnadsersättning) samt därutöver ersättning för resor och för extraordinära åtgärder (200 kronor per timme). I Göteborg betalar överförmyndarnämnden ut ett samlat schablonarvode som uppgår till 2 220 kronor per månad (5 procent av prisbasbeloppet) samt därutöver, efter ansökan, kostnadsersättning och milersättning för resor.

För det undantagsfall att de två delarna i uppdraget som särskilt förordnad vårdnadshavare, dvs. förmyndarskapsdelen och vårdnadsdelen, delas på två personer föreslår stadsledningskontoret att 2/3 av arvodet, 2/3 av kostnadsersättningen samt ersättning för resor ska kunna utgå till den person som ges ansvar för vårdnadsdelen och 1/3 av arvode, 1/3 av kostnadsersättningen samt ersättning för resor till den person som ges ansvar för förmyndarskapsdelen.

Den lägre ersättning som idag utgår för gode män efter att det ensamkommande barnet beviljats asyl, om 630 kronor per månad, föreslås inte ändras vilket innebär att ett ekonomiskt incitament skapas som bör innebära att kraven på stadsdelsnämnderna att, i enlighet med lagens krav, ersätta den gode mannen med en särskilt förordnade vårdnadshavare i samband med att permanent uppehållstillstånd beviljas, ytterligare stärks. För det fall, som lagen anger, att särskilda skäl talar emot att en särskild förordnad vårdnadshavare tillsätts, vilket kan bli fallet då barnet fyller 18 inom ett halvår, ska dock arvodet till den gode mannen kvarstå på samma nivå som under asylprövningstiden. En särskilt förordnad vårdnadshavare som samtidigt är familjehemsförälder och får ersättning eller arvode från socialtjänsten för detta ska inte omfattas av det beslut om ersättning som här redovisas då dessa även fortsättningsvis bör ersättas enligt den ordning som etablerats för det ändamålet.

Stadsledningskontoret anser att överförmyndarnämnden bör ges det samlade ansvaret för arbetet med att ersätta de särskilt förordnade vårdnadshavarna. Ett viktigt skäl för denna ansvarsfördelning är att överförmyndarnämnden enligt lag ska ersätta de särskilt förordnade vårdnadshavarna i den delen av uppdraget som avser förmyndarskapet. Att två olika aktörer skulle ges ansvar för att arvoda samma person i två olika delar, dvs. överförmyndaren i förmyndarskapsdelen och en annan aktör i vårdnadsdelen, kan inte bedömas lämpligt utifrån de administrativa merkostnader en sådan ordning skulle ge upphov till. I detta sammanhang kan också framhållas att överförmyndarnämnden med utgångspunkt från sin överenskommelse med socialnämnden redan idag är ansvarig för att betala ut ett samlat arvode för gruppen samt att nämnden är ansvarig för den näraliggande uppgiften om att arvoda gode män.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) framhåller, i frågan om hur ansvaret kan fördelas inom kommunerna, att det väsentliga är att kommunerna anlitar lämpliga personer som är villiga att ta dessa uppdrag och att man, på det sätt som är lämpligast i den egna kommunen, också ersätter dessa (SKL, cirkulär 07:74). Stadsledningskontoret samlade bedömning är således att en ordning där överförmyndarnämnden ges ett tydligt ansvar för att utbetala ersättning till de särskilt förordnade vårdnadshavarna innebär att effektiva rutiner för utbetalning kan utvecklas eftersom arbete som rör arvodering inom flera områden kan samordnas.

Förslaget avser särskilt förordnade vårdnadshavare för barn folkbokförda i Stockholms stad

Eftersom frågan om arvode för särskilt förordnade vårdnadshavare i den delen som rör vårdnaden av barnen inte är reglerad i lag behöver principer fastslås för vilka barn med särskilt förordnade vårdnadshavare stödet ska utgå för. Stadsledningskontoret anser att barnets folkbokföringsadress bör utgöra grund för stödet eftersom denna princip gäller för den del i uppdraget som är reglerad, dvs. förmyndarskapsdelen. En sådan ordning kan vidare bedömas förenlig med de principer som gäller i övrigt för kommuners ansvar för flyktningmottagandet och de statliga ersättningar som utgår som stöd för detta. Utbetalningarna av den statliga schablonersättningen för flyktingar med syfte att underlätta etablering i samhället, som utbetalas vid nio tillfällen under två år, utgår exempelvis från flyktingens folkbokföringsadress och följer med personen om den flyttar mellan kommuner.

Förslaget och möjligheten att få ersättning bör således omfatta de som är särskilt förordnade vårdnadshavare för barn som är folkbokförda i Stockholms stad. Detta innebär att ersättning kan utbetalas från och med det att ett barn blir folkbokfört i staden och att ersättning upphör att utbetalas från och med att barnet upphör att vara folkbokfört i staden i och med att ansvaret därmed övergår till annan kommun.

Enligt likställighetsprincipen ska ersättning enligt detta förslag kunna utgå till alla särskilt förordnade vårdnadshavare som inte samtidigt är familjehemsföräldrar, dvs. möjligheten avgränsas inte till vårdnadshavare för ensamkommande barn utan gäller även övriga barn vars föräldrar är varaktigt förhindrade att utöva vårdnaden av dem.

Information och utbildning

Den särskilt förordnade vårdnadshavaren har en viktig roll inom ramen för det samlade stöd samhället ska ge de ensamkommande barnen. Det är således av största vikt att de som åtar sig ett sådant uppdrag får den information, och den utbildning, som kan bedömas krävas för att uppdraget ska kunna genomföras på ett bra sätt.

Som framgått av beskrivningen ovan omfattar uppdraget två delar, dels en vårdnadsdel som innefattar ett ansvar för barnets personliga förhållanden, dels en förmyndardel som innefattar ett ansvar för frågor som handlar om barnets ekonomi. Utifrån

överförmyndarnämndens i lag utpekade ansvar för förmyndarskapsdelen, samt för det ansvar som föreslås i detta tjänsteutlåtande avseende stöd för rekrytering och arvodering av de särskilt förordnade vårdnadshavarna, gör stadsledningskontoret bedömningen att det är motiverat att överförmyndarnämnden ges ett samordnande ansvar för arbetet med att planera och genomföra informations- och utbildningsinsatser utifrån de behov som finns.

För de delar i informationen och utbildningen som särskilt rör vårdnaden av barnet behöver emellertid socialnämnden, i samarbete med stadsdelsnämnderna, ges ansvar för utifrån dess fokus på den sociala dimensionen. Utifrån en inriktning om att en samlad information och utbildning ska erbjudas som täcker in uppdragets alla delar kan emellertid inte ansvaret separeras varför en ansvarig samordnande aktör bör utses. De inblandade aktörerna behöver utveckla en samverkan och ett gemensamt ansvarstagande för innehållet i informationen och utbildningarna.

Kommunikation och samverkan

Som framgår av utredningen så är flera olika aktörer inblandade i stödet till ensamkommande barn och arbetsprocessen med att rekrytera särskilt förordnade vårdnadshavare. Med avseende på detta arbete framhåller stadens revisorer i sin rapport om ensamkommande barn att kommunikationen mellan stadsdelsnämnderna och överförmyndarnämnden inte fungerar på ett tillfredsställande sätt.

Detta förhållande innebär att former behöver utvecklas för kommunikation och samverkan mellan de aktörer som blir inblandade i stödet så att det kan säkerställas att det arbete som genomförs för målgruppen bedrivs, och följs upp, på ett samordnat och effektivt sätt. Samverkan kan bland annat bedömas krävas i arbetet med att rekrytera lämpliga personer till uppdrag som särskilt förordnade vårdnadshavare, i arbetet med att informera/utbilda de särskilt förordnade vårdnadshavarna samt för att utveckla former för uppföljning av stadens stöd till de ensamkommande barnen. Samverkan bedöms även krävas med övriga kommuner i länet eftersom det är vanligt att barn flyttar mellan kommunerna vilket innebär att rutiner för information och stöd kring denna situation kan behöva utformas.

Ansvar och finansiering

Stadsledningskontoret förslag innebär således att överförmyndarnämnden ska ansvara för ett centralt stöd för

rekrytering av särskilt förordnade, för att sådana vårdnadshavare för barn folkbokförda i Stockholms stad ges ersättning motsvarande nivån för gode män för ensamkommande barn, samt för att samordna arbetet med information och utbildning. Något nytt ansvar för överförmyndarnämnden följer i övrigt inte med dessa uppgifter, överförmyndaren ges exempelvis inte något utökat ansvar som avser det vårdnadsansvar som åläggs de särskilt förordnade vårdnadshavarna eller som avser att utöva tillsyn över de särskilt förordnade vårdnadshavarna i den delen.

En sådan ordning innebär att överförmyndaren behöver tillföras medel. För de särskilt förordnade vårdnadshavarna, samt för gode män som kvarstår trots att det ensamkommande barnet fått asyl, uppgår idag kostnaden för ersättningen beräknat på årsbasis till 7 548 kronor per barn. Kostnader för resor har uppskattats till 1 110 kronor per barn och år. Därutöver tillkommer kostnader för staden för personalförsäkring (ca 2 000 kr) vilket innebär att den sammanlagda kostnaden för ersättningen idag kan uppskattas uppgå till ca 10 700 kronor per barn och år.

Enligt förslaget på ny ordning ska ersättningen till den särskilt förordnade vårdnadshavaren uppgå till samma belopp som den ersättning som utgår för gode män för barn under asylprövningstiden, vilket beräknat på en årsbasis innebär en kostnad om 24 000 kronor i arvode, 1 200 kronor i kostnadsersättning, samt en reseersättning vilken beräknas i genomsnitt komma att uppgå till 1 110 kronor per år. Därutöver tillkommer kostnader för personalförsäkring, vilka kan uppskattas till ca 7 200 kronor, vilket ger en sammanlagd kostnad per barn om 33 500 kr. I relation till dagens ersättningsnivå innebär detta en ökad kostnad om 22 800 kronor per barn och år vilket utifrån en bedömning om att särskilt förordnade vårdnadshavare kan behöva utses för ca 260 barn innebär en merkostnad om ca 5,9 miljoner kronor.

Därutöver bedöms ökade resurser för administration av det centrala stödet för rekrytering, arvodering samt samordning krävas i en omfattning av två årsarbetskrafter vilket ger en årlig kostnad om ca 1,1 miljoner kronor (lönekostnad, sociala avgifter). Därutöver tillkommer kostnader för overhead samt för informations- och utbildningsinsatser som kan uppskattas uppgå till ca 0,2 miljoner kronor. Detta innebär sammantaget att merkostnaden för överförmyndarnämnden kan bedömas uppgå till 7,2 miljoner kronor. Den förstärkning av överförmyndarnämndens verksamhet för ändamålet, genom

överenskommelsen med socialnämnden som inneburit att en överföring av medel om 0,6 miljoner kronor gjorts från socialnämnden till överförmyndarnämnden, bör ersättas av en ordning där detta regleras via anslagen till de båda nämnderna. Medel motsvarande denna finansiering, dvs. 0,6 miljoner kronor, bör därför tillföras överförmyndarnämndens anslag vilket innebär att nämndens anslag för ändamålet totalt kan bedömas behöva ökas med 7,8 miljoner kronor.

Finansieringen av överförmyndarens arbete bör utgå från att medel medföljer överföringen av ansvar från socialnämnden och stadsdelsnämnderna. 0,6 miljoner kronor av de nya kostnader som belastar överförmyndarnämnden dras därför från socialnämndens anslag eftersom den särskilda ersättning som utgått till detta belopp från socialnämnden till överförmyndarnämnden upphör i och med detta beslut.

Stadsdelsnämndernas arbete med att ta emot flyktingar finansieras bland annat genom att en schablonersättning om 82 900 kronor per mottaget barn med uppehållstillstånd fördelas till dem. Schablonersättningen ska täcka vissa kostnader för nyanländas etablering som inte kan återsökas från Migrationsverket, vilket är fallet för de kostnader som rör de särskilt förordnade vårdnadshavarna. Eftersom stadsdelsnämnderna genom förslaget avlastas ansvar och arbetsuppgifter, samt eftersom denna schablonersättning utgör den statliga ersättning som utifrån dess avsikt kan bedömas utgöra den mest adekvata finansieringskällan för ändamålet, bör ett avdrag göras i utbetalningarna av denna generalschablon till stadsdelsnämnderna.

Utifrån en bedömning om ett mottagande 2015 som uppgår till totalt ca 700 flyktingbarn föreslås ett generellt avdrag i utbetalningarna av generalschablonen om 10 300 kronor per barn vilket innebär att ytterligare ca 7,2 miljoner kronor frigörs att tillföras anslaget till överförmyndaren för de merkostnader som uppstår till följd av förslaget. Överföringen av medel till stadsdelsnämnderna, som för varje flyktingbarn med uppehållstillstånd idag alltså uppgår till 82 900 kronor, skulle därmed reduceras till 72 600 kronor. Alternativet att istället avgränsa ett avdrag till de ersättningar inom generalschablonen som går ut till ensamkommande flyktingbarn, och för dessa göra ett större avdrag, bedöms inte lämpligt då det skulle medföra ökad administration i form av arbete med att

sortera ut dessa barn i utbetalningarna från Migrationsverket samt lägga upp särskilda utbetalningsplaner just för dem.

I denna del behöver framhållas att uppskattningarna av antalet barn som beräkningarna utgår ifrån kan komma att behöva revideras på grund av förändringar i omvärlden och därmed även finansieringens omfattning avseende anslaget till överförmyndarnämnden och avdraget i schablonersättningen till stadsdelsnämnderna. Utvecklingen i mottagandet behöver även följas över tid så att finansieringen kan anpassas till de förändringar som kan uppstå.

Beredning och beslut

Ambitionen med den fortsatta beredningen av dessa förslag bör vara att beslut ska kunna tas i stadens budget för 2015 för ikraftträdande från och med den 1 januari 2015.

Socialnämnden bör i budgeten för 2015 vidare ges i uppdrag att informera stadsdelsnämnderna och övriga berörda nämnder om den nya organiseringen av mottagandet av ensamkommande barn och vad den innebär konkret i det dagliga arbetet. Överförmyndarnämnden bör på motsvarande sätt ges i uppdrag att informera stadsdelsnämnderna och övriga berörda nämnder om avsikten med det utvecklade centrala stödet för att rekrytera, arvoda och informera/utbilda särskilt förordnade vårdnadshavare samt precisera formerna för hur stadsdelsnämnderna på bästa sätt ska kunna ta del av detta stöd.

Handläggare
Henrik Elmefur
Telefon: 08-50829660

Statliga ersättningar för kommuners mottagande av ensamkommande flyktingbarn (bilaga)

I förordningen (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. regleras kommuners och landstings rätt till ersättning för vissa kostnader för asylsökande och vissa andra utlänningar. Statlig ersättning för ensamkommande barn som söker *asyl* utgår till staden enligt följande:

- Genom att staden har tecknat överenskommelse om att ta emot barn på anvisning utgår en årlig ersättning om 500 000 kronor. Denna ersättning utgår till socialnämnden.
- Utredningsuppdraget ersätts med schablonbelopp som betalas ut en gång per barn. Schablonbeloppet för utredning av barn i familjehem är 39 000 kronor och för barn i hem för vård och boende 31 000 kronor. Denna ersättning utgår till ansvarig stadsdelsnämnd.
- Ersättning utgår för den faktiska resekostnaden från ett ankomstboende till ett anvisningsboende för ett anvisat ensamkommande asylsökande barn. Denna ersättning utgår till ansvarig stadsdelsnämnd.
- Ersättning utgår för de faktiska kostnaderna för gode män. Denna ersättning utgår till överförmyndaren som återsöker medlen från Migrationsverket.
- Genom överenskommelsen om boendeplatser för asylsökande barn utgår ersättning om 1 600 kronor per dygn för varje plats. Därutöver kan kommunen ansöka om ytterligare ersättning på 300 kronor per dygn för varje belagd plats. Denna ersättning utgår till socialnämnden som återsöker medlen från Migrationsverket.
- Vård av barn i ett annat hem än barnets eget som ges med stöd av socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) ersätts oavsett om barnet är ensamkommande eller inte. Stadsdelsnämndernas faktiska kostnader för boende för

ensamkommande barn i avvaktan på anvisning ersätts inom ramen för denna ordning.

- Schablonersättning utgår för skolverksamhet om 38 600 kronor per år för ett barn i förskola, 31 500 kronor per elev och år i förskoleklass, 61 800 kronor per elev och år i grundskola och 70 100 kronor per elev och år i gymnasieskola. Ersättning ges också för extra kostnader för elever med särskilda behov och för andra extraordinära kostnader för skolverksamhet. Ersättningarna för förskola utgår till stadsdelsnämnderna via arbetsmarknadsnämndens statsbidragsenhet. Utbildningsnämnden söker medel för skolbarn samt kan återsöka kostnader för förskolebarn placerade i friskolor samt för elever i grund- och gymnasieskola.
- De kommuner som har asylsökande barn under 18 år boende inom staden får en särskild ersättning från staten för stödinsatser av förebyggande karaktär. Det totala ersättningsbeloppet för hela landet är 50 miljoner kronor. 5 miljoner av dessa delas lika mellan kommunerna. Fördelningen av de resterande pengarna till kommunerna beror på hur många asylsökande barn som per den 30 april varje år är registrerade hos Migrationsverket och som bor i respektive kommun. Denna ersättning utbetalas till stadsdelsnämnderna via arbetsmarknadsnämndens statsbidragsenhet.
- Därutöver får Migrationsverket lämna ersättning till kommuner som haft betydande extraordinära kostnader för asylsökande. Sådana kostnader återsöks via arbetsmarknadsnämndens statsbidragsenhet.

Statliga ersättningar för ensamkommande barn som fått permanent *uppehållstillstånd* utgår till staden enligt följande:

- Vid uppehållstillstånd utgår ersättning till kommunerna enligt den så kallade generalschablonen. Schablonbeloppet, som idag uppgår till 82 900 kronor per barn, ska täcka kostnader för etableringsinsatser för nyanlända personer. Denna ersättning fördelas av arbetsmarknadsnämnden till stadsdelsnämnderna utifrån folkbokföringsadress i samband med första utbetalningen.
- Den kommun som först tar emot barnet och har ansökt om samt beviljats ersättning för vård och boende för kommunplacerade ensamkommande barn med uppehållstillstånd, har också rätt till en engångsersättning för vissa kostnader. Beloppet är 30 000 kronor och ska täcka kostnader för god man och särskilda kostnader inom

socialtjänsten. Denna ersättning utgår till stadsdelsnämnderna via arbetsmarknadsnämndens statsbidragsenhet.

- Till följd av att Stockholms stad har tecknat överenskommelse om att ha boendeplatser för ensamkommande barn och ungdomar som fått uppehållstillstånd, utgår statlig ersättning för detta. Ersättningen för boendeplatser är 1 600 kronor per dygn för varje plats, därutöver ersätts staden med 300 kronor per dygn för varje plats som är belagd. Denna ersättning utgår till socialnämnden som återsöker medlen från Migrationsverket.

Därutöver återsöker staden ersättningar för omvårdnad av kommunplacerade ensamkommande barn under 18 år med uppehållstillstånd genom arbetsmarknadsnämndens statsbidragsenhet. Kommunen kan även få ersättning för de ungdomar som har fyllt 18 år men inte 21 år under förutsättning att beslut om vård enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) eller socialtjänstlagen (SoL) har fattats innan 18 års ålder och att det finns beslut om fortsatt vård. Faktiska kostnader kan återsökas för följande utgifter:

- Placering i familjehem
- Enklare grundutrustning vid en första placering i familjehem
- Kostnader för särskilt förordnad vårdnadshavare för barnet för det fall barnet tidigare har varit familjehemsplacerat hos dessa vårdnadshavare. Kommunen får då skälig ersättning som motsvarar ordinarie ersättning vid en placering i ett familjehem
- Placering på institution, jourhem eller hem för vård och boende (HVB-hem). Här ersätts dygnskostnad exklusive eventuell skolkostnad som täcks av annan statlig ersättning
- Synundersökning, glasögon eller linser
- Kontaktperson
- Ökade matkostnader på grund av exempelvis laktosintolerans.